

İzmir'de Yarışmacı Genç Mimarlar: 'İK'I+I'

İSTANBUL PENDİK BELEDİYESİ HİZMET BİNASI VE DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI KONGRE MERKEZİ BİNASI MİMARİ PROJE YARIŞMALARINDA BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ ALAN İZMİR'İN GENÇ MİMARLARINDAN: ORHAN ERSAN, FERHAT HACIALİBEYOĞLU, DENİZ DOKGÖZ

Ebru Türkdamar Diktaş

ÜSTTE 'İK'I+I' Mimarlık Ofisi girişi

Ebru Türkdamar Diktaş - 'İK'I+I' Tasarım Grubu'nun bir araya gelişinden başlayalım

isterseniz... Nasıl bir araya geldiniz ve mimarlık büronuzu nasıl kurdunuz?

Ferhat Hacialibeyoğlu - Yeşilyurt Spor Kompleksi Proje Yarışması'na ve UIA 2005 İstanbul Kongre Vadisi Tasarım Yarışması'na Burak Altınışık, Deniz ve ben birlikte katılmıştık. O dönemde Orhan'la ben aynı evde kalıyorduk ama Orhan'ın farklı bir iş yaşantısı ve temposu söz konusu idi. Daha sonra Deniz'in de bizim yanımıza taşınmasının ardından üçümüz birlikte çalışmaya başladık.

Deniz Dokgöz - Üçümüz aynı evi paylaşırken Tepebaşı Belediyesi için açılan yarışmanın şartnamesini almış ama katılamamıştık. Konsantre olamadığımız için zamanla "başka bir mekan olsa bizi disipline eder mi?" diye düşünmeye başladık. Orhan da çalıştığı işten ve koşullarından pek memnun değildi. Bu mekanın doğuşu böyle oldu.

E.T.D. - Yarışmalara katılmayı bir iş alma yöntemi olarak görüyor musunuz? Yoksa söz konusu olan mimarlık adına söyleyecek sözünüzün olması ve bir ifade aracı olarak yarışmaları tercih etmeniz mi?

F.H.- Ben çok da ulvi hedeflerle yarışmalara girdiğimizi düşünmüyorum. Ama yarışma düzenini mimarlık düşüncemizi ortaya koyabileceğimiz, kendimizi ifade edebileceğimiz bir platform olarak görüyorum. Diğer yöntemleri de bir kenara bırakmıyoruz, büroyu açtığımızda sadece yarışmalarla ayakta tutamadık, her şeyi yapmak zorunda kaldık. Genç mimarlar ofislerini

açtıklarında sistem bir anlamda onları kullanıyor; heveslisiniz, işi almak için elinizden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorsunuz ama sonuç pek parlak olmuyor. Yarışma düzeninin bir parçası olduğumuzu düşünüp kendimizi orada ifade etmeyi uygun bulduk.

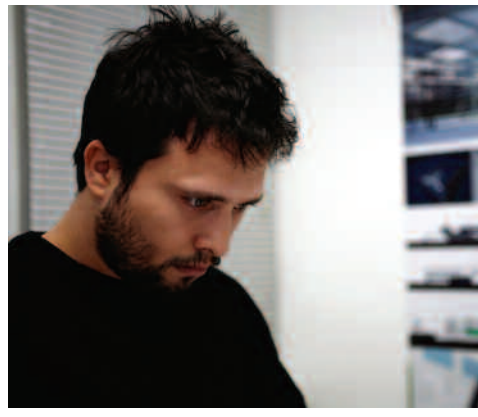
D.D. - Söylem oluşturmada yarışmaların önem kazandığını düşünüyorum. Örneğin bir apartman projesi üzerine çalışırken, çekirdeğini yerleştirip üst üste katları sıraladığımız bir proje tasarlamak istemiyoruz. Farklı bir çözüm üretebilir miyiz diye düşünüyoruz. Aslında bu da mimarlık alanında bir söylem oluşturma kaygısı ya da arayış. Ama işverenin orada 1m²'nin hesabını yaptığı noktada kendimizi ifade etme şansımız pek yok.

Yarışmalar bize bu olanağı tanıyor. Mimarlık budur, bu olmalıdır gibi avangart bir söylemde bulunmuyoruz belki ama yaptığımız projelerin bir söylemi barındırdığını düşünüyorum. **O.E. -** Mimarlığa bir bakışımız; en küçük ölçekten en büyüğüne kadar, kullandığımız bir mimarlık dili var. Her ölçekte işe aynı tasarım heyecanı ile yaklaşıyoruz. Kendimizi ifade yöntemi olarak yarışmaya giriyoruz ama yarışmaları kurum haline getirip ondan nemalandığımız, kuralına, jürisine göre oynadığımız bir konuma getirmedik.

F.H. - Yarışma mantığının okuldaki proje dersleriyle benzeşen bir tarafı olduğunu düşünüyorum. Okulda da yarışmalarda da proje alanı bir takım kaygılardan arındırılıyor. TAKS, KAKS sınırlamaları olmuyor ya da çekme mesafeleri yarışmacıya bırakılıyor. Kararları sizin verdiğiniz ve kendi konseptinize göre yönlendirdiğiniz bir

ORHAN ERSAN

1983 Manisa Alaşehir doğumlu. 1999 Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde mimarlık eğitimine başladı. 2003'te mezuniyetinin ardından DEÜ Mimarlık Fakültesi Bina Bilgisi Anabilim Dalı'nda başladığı yüksek lisans eğitimini 2006'da Hikmet Gökmen'in danışmanlığında sürdürdüğü "Tüketim Toplumu ve Mekan" konulu tez çalışması ile tamamladı. 2005 yılından bu yana 2+1 tasarım grubu ile birlikte çalışmalarını sürdürmektedir.

FERHAT HACIALİBEYOĞLU

1979 Sivas doğumlu. 2002 yılında DEÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünde lisans eğitimini tamamladıktan sonra yüksek lisans eğitimine başladığı DEÜ Mimarlık Fakültesi Bina Bilgisi Anabilim Dalı'nda aynı zamanda araştırma görevlisi olarak da görev almaktadır. Atilla Cimcoz yürütücülüğünde mobil (devingen) mekanlar üzerine hazırladığı tez çalışmasını 2006 yılında tamamlamıştır. Şu an Gürhan Tümer danışmanlığında doktora çalışmasını sürdürmektedir. 2005'ten bu yana 2+1 tasarım grubu ile birlikte yarışma projeleri ağırlıklı olarak tasarım faaliyetine devam etmektedir.

DENİZ DÖĞÖZ

1976 Çorum doğumlu. 1998'de DEÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünde lisans eğitimini tamamladıktan sonra İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde yüksek lisans eğitimine başladı. 2002'de Özen Eyüce yürütücülüğünde cezaevi mimarlığı üzerine tez çalışmasını tamamladı. Halen DEÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak doktora çalışmasını sürdürmektedir. 2005 yılından bu yana 2+1 tasarım grubu ile birlikte tasarım faaliyetine devam etmektedir.

anlayışla hareket ediyorsunuz. Bu da tasarım özgürlüğünü beraberinde getiriyor.

E.T.D. - Kurmaya çalıştığınız mimarlık dili hakkında biraz konuşabilir miyiz? Özellikle yarışma projelerinizi şekillendiren temel kaygınızı ve mimarlık dilinizi dinleyebilir miyiz?

O.E. - Strüktür ve mekanı aynı anda ve basitleştirerek çözebilmeyi amaçladığımızı düşünüyorum. Tasarımın olabildiğince sade ve basit olmasına çalışıyoruz. Strüktürle mekanı ayrı ayrı düşünmeden, binayı üç boyutlu bir nesne olarak, yüzeylerinde, altında, üstünde, içinde yaşanan bir eleman olarak tasarlıyoruz.

F.H. - İşlevin her durumda çözüldüğüne, işlevi ve mekan organizasyonunu rahatlıkla çözebileceğimize inanıyoruz. Proje üzerinde çalışırken daha çok kitle üzerinden hareket ediyoruz; kitlenin algısı, hareketi, dengesi; bir takım başka elemanların ana öğeye eklenme problemleri üzerine kafa yoruyoruz. İki şey yan yana geldiğinde ilişkilerini/ bir aradalıklarını araştırıyoruz. Bunu yaparken de netlik/yalınlık genel tasarım felsefesinde ilk sırada oluyor. Yan yana gelmeler ve bir aradalıklar üç boyutu da kapsayacak şekilde bütünsel bir kurgu olarak şekilleniyor, ana arayış form üzerinde oluyor.

D.D. - Sözlü olarak ifade etmektense projelerin kendisinin mimarlık dilini aktardığını düşünüyorum. Bir çok mimarın projesini ismini görmeden de tanıyabiliyoruz. Yarışmalara rumuzla katılıyor ama işleri takip ediyorsanız o işi kimin yaptığını anlayabiliyorsunuz. Bu da dilinizin oluştuğunun ve onu

ortaya koyduğunuzun bir göstergesi oluyor. Yapı yapma etkinliğini artırdıkça gelişen bir süreç. Oysa bizim henüz küçük ölçekli bir yapı dışında, hayata geçmiş tasarımı yok. Tasarımların uygulanmaya başlamasından sonra da dilimizin farklılaşabileceğini düşünüyorum.

E.T.D. - Uygulama ile ilişki kurma anlamında mı?

D.D. - Uygulamada o dilin/söylemin okunabilmesi açısından. Projelerde okunabiliyor belki ama binalar uygulandıktan sonra o dilin vurgusunun artabileceğini düşünüyorum.

E.T.D. - Mimarlık alanında bir hedef ya da strateji oluşturmuş muydunuz kendinize? Yarışmalar bunun neresinde konumlanıyor?

O.E. - Benim bir hedefim vardı aslında. İzmir'de önünden geçebileceğim, insanların yaşadığını görebileceğim bir yapının olmasını isterdim. Şimdi İstanbul ve Ankara'da böyle birer yapımız olacak. Yarışmacı iseniz yaşam planladığınız gibi şekillenmiyor. Ne derler "hayat, siz plan yaparken başınıza gelen şeydir".

E.T.D. - Yarışmalara katılmak da bu anlamda rastlantısal bir durum mu oldu, yoksa yarışmalara katılıyor olmak mı yaşamı böyle kıldı?

O.E. - Yarışmacılık beraberinde bunu getirdi ama bizim ruhumuzda da biraz 'serserilik' var. Örneğin elimizde ciddi bir iş olup da işveren tarafından sıkıştırıldığımızda dahi bunu kenara itip yarışma projesi çizebiliyoruz. Dolayısıyla yarışma bizim karakterimizle bağdaşan bir hal alıyor.

F.H. - Stratejiler kuran, planlar yapan üç kişi değiliz biz; bir hafta sonrasını zor planlayabilen, o plana da zar zor uyabilen bir ekibiz. Örneğin ofis kiraladığımızda ekonomik olarak da güçlü bir altyapımız yoktu. Ofisin ömrü bir ay da bir yıl da olabilirdi. Sonra yarışmada elde ettiğimiz birincilik ödülü büronun ömrünü dört beş yıl uzattı. Yöntem belli ama hedef çok net değil.

D.D. - Eleştirilmesi gereken bir durum olmakla birlikte biz hiçbir zaman ciddi ve programlı bir çalışma ortaya koyamıyoruz. Problem gibi görünen bu durum birçok yönden avantaj da sağlıyor bize. Örneğin hiçbir yarışma projesini bir hafta önceden gönderip sonucunu beklemeye başlayamayız. Mimarlığın varoluşsal hali bizi son dakikaya dek körüklüyor. İşimiz de mimarlık olunca beş on yıl sonrasını kestiremiyorum.

E.T.D. - 'İK'+ 'I'den ikisinin eğitim kurumunda çalışıyor olmaları, akademik ortamda bulunmalarının ne gibi olumlu ya da olumsuz yönleri var? Klişe olmakla birlikte, okulda sürekli eleştirel bir ortamın içinde ve öğrencilerle birlikte olmanın avantajı yaşanıyor sanırım...

O.E. - Ofisin ikili ilişkileri ya da kurumlarla olan ilişkilerle ben tek başıma ilgileniyorum. Bazen genç ve deneyimsiz olmaktan ötürü karşınızdakiler sizi eleştirirken siz tek başınıza savunma yapmak zorunda kalıyorsunuz.

F.H. - Biz mesaimizden ötürü ancak akşam 17.00'den sonra büroya gelebiliyoruz, iş yaşantısı ile bağlantı kurmakta böyle bir zorluk yaşanıyor.

ALTTA İstanbul Pendik Belediyesi Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması Birincilik Ödülü, yarışma projesi

SOLDA, SOL ALTTA İstanbul Pendik Belediyesi Hizmet Binası Mimari Proje Yarışması, uygulama projesi

SAĞDA, SAĞ ALTTA Dışişleri Bakanlığı Kongre Merkezi Binası Mimari Proje Yarışması Birincilik Ödülü

Okulda ise 2. ve 4. sınıf projelerine katılıyoruz, dolayısıyla okula yeni başlayanlara ve okulu bitirmek üzere olan öğrencilere kritik veriyoruz. Oldukça farklı noktalardan tasarıma bakış söz konusu olunca oradaki atmosferin büro ortamına da yansıdığını düşünüyorum. Öğrenciler de sizin ortamınızla ve sizin ideallerinizle paralellik kurabiliyorlar. Bir çok öğrencimiz yarışmalara katılıyor. Bizim de öğrencilerle bu konuda bir etkileşimimiz olduğunu düşünüyorum.

D.D. - Yazın yıllık izinlerimizi kullanmamızdan dolayı büroda daha çok mesai harcamamız, verimliliği gerçekten oldukça artırıyor. Ödül aldığımız yarışmalar daha çok yazın açılan yarışmalar oluyor. Proje dersleri ve yoğun okul temposunun olumlu katkıları da oluyor bir çok başka konuda... Ama zaman olarak bir bölünmeye yol açıyor. Orhan'ın sözünü ettiği ikili ilişkilerde ve kurumsal ilişkilerde yaşanan sorunlar önemli.

E.T.D. - Birincilik ödülü aldığınız her iki yarışma projesinin hangi

“YARIŞMA JÜRİSİNİN TAMAMI VEYA BİR KISMI UYGULAMA PROJESİ VE YAPIM AŞAMALARINDA İŞVEREN KURUMA DANIŞMAN OLARAK HİZMET VERMELİDİR”

aşamalarda olduğundan ve idarelerle süren ilişkilerinizden biraz söz eder misiniz?

D.D. - Pendik'te yaşanan yoğun bir görüşme sürecinin ertesinde uygulama projelerini teslim ettik. Bence bunda yaklaşan yerel seçimlerin de etkisi oldu. Belediye başkanı -özellikle- cephe karakterine müdahale etmeye ve daha geleneksel bir tasarım yaklaşımı empoze etmeye çalıştı. Bizse cephe anlayışımızı bu yönde değiştiremeyeceğimizi belirttik.

O.E. - İlk toplantımızda projemizin kurgusunun ana ögesi olarak önde yer alan ve bize ödül kazandıran kentsel mekanı iptal ettiler. Eksi kotta çözdüğümüz yemekhane vardı. Yönetim eksisi kotu doldurup katı olduğu gibi zemine almak istedi ki, belediye

hizmet binasının zemin katında yemekhane olacaktı. 2 yıl süren ve defalarca revizyona uğrayan bir proje süreci yaşadık. Yerel Yönetimler Yasası değişince de pek çok revizyon yapmak zorunda kaldık. Ana kararlarımızı ve mekansal ilişkileri çok fazla bozmamaya çalıştık.

D.D. - Kişisel tavırlar çok belirleyici oluyor. Yarışma projesi çizmek, ödül almak hepsi çok güzel ama uygulama aşaması gerçekten oldukça dertli. Düşünce sistemi oldukça farklı olabiliyor. Örneğin kadın ve erkek tuvaletlerinin yan yana olmamasını talep edebiliyor bir başkan! İdeolojik olarak projeye etki etmeye çalışıyor; binanın cephesi ile, odasının konumu ya da dekorasyonu ile... Bu noktada bence mimarlık tıkanıyor...

E.T.D. - Mimarlık mı tıkanıyor yoksa bu ilişki ağında yarışmacı mimar fazlasıyla tek başına mı kalıyor?

F.H. - Pendik Belediyesi yetkilileri ile sözleşme imzalamak üzere masaya oturduğumuzda karşımızda altı kişi vardı ve hepsi de sayısını kestiremeyeceğimiz kadar çok kişi ile görüşmüş, pazarlık yapmış, deneyimli insanlardı. Sizse orada öylece duruyorsunuz, pazarlık başlıyor ve paradan başka kriter söz konusu olamıyor.

D.D. - Bence en büyük sorun jürinin görevinin yarışma sonuçlanınca tamamlanıyor olması. Eğer jürinin tamamı ya da bir kısmı projenin uygulama aşamasında da görev alırsa bu konu çözülebilir. Ancak böyle bir sistem kurulacak olursa herkesin bu kadar kolay jüri olmak istemeyeceğini zannediyorum.

O.E. - Ya da bedeli karşılığı bir danışmanlık hizmeti alacaksınız ve o danışman belediye içi ilişkilere hakim biri olacak. Bizim görüşmelerimizden birinde üstü kapalı olarak bize böyle bir şey söylendi, yani "deneyimli" bir danışmanımızın olması gerektiği dile getirildi. Bir başka toplantıda ise projenin çok değiştiğini gören jüri başkanı "siz ne yaptınız?" diye sordu. Tutanakların da, proje değişikliklerini isteyenlerin de orada olduğunu söyleyerek istenirse başa dönebileceğimizi söyledim. Ama bu kez de fikir çatışması nedeniyle gerginlik yaşandı. Arada kalan yine biz olduk...

D.D. - Siz yarışma ile bir projeyi hak ediyor, işi alıyorsunuz. Sonra ihale yapılıyormuşçasına bir sözleşme süreci başlıyor. Yarışma ile elde edilen proje sayısı oldukça az, en azından elde edilenler nitelikli olsun, ödül alan projeye uygun olsun. Yönetimlerin kendilerini istedikleri değişikliği yapma hakkına sahip görmesinin önüne geçmek gerek.

F.H. - Gençlerden söz edecek olursak, -deneyimli mimarlar için geçerli olmayabilir- "hayır bunu yapmam" diyecek gücünüz, arkanızda bir desteğiniz yok. Genç olmanın dezavantajları hem deneyimsizlik hem de ikili ilişkileri kurmada yaşanan güçlük. Genç olmak aslında idealist ve amatör ruhlu olmayı beraberinde getirirken bunun deneyimli kişilerce kolayca okunabilir olması bir handikap oluşturuyor.

E.T.D. - Aslında ölçek ve aktör farkı olmakla birlikte mimarlık işlerinin hemen hepsinde işverenle yaşanılması olası sorunlar bunlar. Ama mimarlık yarışmaları koşulları, kuralları, yönetmeliği ile başka bir düzen; üstelik arkasında da onu yıllardır savunan bir meslek örgütü var. Yarışma düzenindeki aksaklıklar için bir takım müdahaleler ve çözüm önerileri geliştirmek gerekiyor sanırım.

D.D. - Yarışma ile elde edilip uygulanmayan öyle çok proje var ki, bunların takip edilmesinde kurumsal bir yapının arkanızda olduğunu bilmek önemli. Dışişleri Bakanlığı Kongre Merkezi Binası Yarışması'nda jüri başkanı Doğan Hasol'un projemizi, neden ödülün bu projeye verildiğini bakanlık yetkilileri ile paylaştığını, onları bilgilendirdiğini biliyoruz. Böylece Bakanlık da projeyi sahiplendi ve bizim mekan organizasyonumuza müdahale etmedi; sadece projenin aksayan yönlerini yeniden ele almamızı talep ettiler.

E.T.D. - Söyleşimizin sonunda örgütlülük ve meslek örgütü hakkındaki düşüncelerinize de yer vermek isterim. Konunun daha özelinde; Mimarlar Odası'nın bazı yarışmaları boykot çağrılarının artık eskisi kadar etkili olmadığını görüyoruz. Bu konu hakkında neler düşündüğünüzü merak ediyorum...

O.E. - Oda'nın geleneğinden gelen kamu yararına dönük çabaları ve kente dair kararlardaki mücadelecilik tavrını önemsiyorum. Üye ilişkilerinde ise yaşanan bir kopukluk var,

meslektaşların bir bölümünde oluşan bir tepki de söz konusu... Oda'nın daha interaktif; kararların ve bazı raporların oluşumunda daha katılımcı bir ilişki düzeni kurması gerektiğine inanıyorum. Yarışma boykotlarında ise haklı gerekçeleri ortaya koyarak bizlerin ve kamunun yararına müdahalede bulunulmasını olumlu buluyor ve önemsiyorum.

D.D. - Örgütlülükle ilgili sıkıntı 12 Eylül sonrası toplumun yaşadığı dönüşümün bir sonucu herhalde. Sadece Mimarlar Odası bağlamında değil yaşamın her alanında yaşanan apolitikleşme ile ilgili. Örneğin Maltepe Yarışması'nda da boykot çağrısı yapıldı. Biz bu tür konulara değer veriyoruz ve boykotlu yarışmalara katılmıyoruz. Ama pek çok meslektaşımız bu yarışmaya katıldı ve ödülleri de aldı. Bu konuda yeterli yaptırımın söz konusu olmadığını düşünüyorum.

E.T.D. - Söyleşi için teşekkür ederiz. Başarılarınızın devamı dileğiyle... □

Ebru Türkdamar Diktaş, Mimar

